

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

OPREGT ONDERWYS

Van de *KW 2202 A 91*

LETTER-KONST,

Bekwaam om alle Persoonen in korte Tijd
wel / en volkomelijc te leeren Spellen en
Lefen: alwaar 't ook datse in 'er Jeugd
nog *A* / nog *B* / geleerd hadden.

Ten dienste van alle Gemeyne Schoolen
en Schoolmeesteren.

Door C. D. NIERVAART.

Van nieuws overgesien, Gecorrigeerd, en Verbeterd.

Tot AMSTERDAM,

By JOANNES KANNEWET, Boek-
verkooper in de *Dez* / in de *Wekraonde*
Lugte *Bybel*. 1769.

*Wie de Letteren, en 't Boek-drukken
eerst heeft gevonden.*

Hadden onf' Voor-ouderen ons niet beschreven,
Grof, Bot, Beestig en Onbesneden was ons leven;
Want sy de Lett'ren en Spellen hebben gevonden
Over menig Honderd Jaaren, en lange stonden,
Mercurius Quintus, Diocodorius zeyd klaar,
Vond eerst de Letteren in Egypten, dat is waar.
Cadmus droeg 'er Sestien daar na in Grieken-land,
Die hy selfs fantaseerde door sijn Verstand.
Melicus ging daar nog Vier toe ordineren,
Palamidus nog Vier, als men Trojen ging distrueren;
Anaxagoras, Schreef 't eerste Boek met 'er Hand per-
tinent;
Louw'rens Koster, tot Haarlem; vond eerst de Prent;
Waar door ons Duysenden van dingen nu openba-
ren
Die eertijds dayster en verborgen waren:
Principaal de Seven Konsten, die men leerd in de
Scholen,
So dat die begeert te leeren, niet kan dolen;
Het sy in Bybel, Wetten, of eenige Historie,
Hy werd een geagt Man, tot eeuwiger Memorie.
Rijkdom en Eere is 'er mede te bejagen:
Gelukkig is die Konsten soekt, die Godt behagen.

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK

A A a b c d e f g
 h i j k l m n o p q r z
 s t u v w x y z,

A z b p c r d w e u f v g t h
 g i s k z l r m q n p o y s t a.

A B C D E F G H I K
 L M N O P Q R S T U
 V W X Y Z.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q r z s
 t u v w x y z.

A B C D E F G H I K L M N
 O P Q R S T U V W X Y Z.

A B C D E F G H I J K L M N
 O P Q R S T U V W X Y Z.

A a b c d e f g h i j k l m n o p q
 r s t u v w x y z. a æ et G st ff fl

Onse hulpe sy in' den Naame des Heeren
die Hemel en Aarde geschapen heeft / Amen.

In onsen ABC. hebben wy van ouds af 24 Letteren /
als te weten: a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u v x y z.
maar also de j en h van groot nut zijn / zo mag men
met voeg 26 Letteren in ons ABC. bepalen.

Deze worden gedeeld in Vocalen, Liquiden, en
Consonanten; dewelke men also mag vertalen/
Klinkers / Half-klinkers / en Medeklinkers.

De Vocalen of Klinkers sijn dese / a e i o u.

De Liquiden of Half-klinkers sijn dese / l m n r s.

De Consonanten of Medeklinkers sijn dese /

b c d f g h j k p q t v w x y z.

De Klinkers worden also genoemd / overmits sy
de Woorden haren Klank geven.

De Half-klinkers worden also genoemd / om dies
wille dat zy ook oeral upt gesproken worden / dog
soetelyker dan de Klinkers.

De Medeklinkers worden also genoemd / upt
oorzake dat sy haar geluid ontfangen van de Klinkers
die vooz haar staan / of na haar volgen.

Onder deze stamme of Medeklinkende Letteren /
sijn dese twee leste Dubbel-Letteren / te weten: x en z.
want de x doet so veel als es / en de z doet so veel als st.

De s die woord mede onder de Half-klinkers geteld /
maar in kragten is sy niet meer als een Stomme of
Medeklinker.

De h en woord vooz geen Letter gerekend / maar
diend ons alleen vooz een Aspiratie, of blasinge.

De j gesteert / die van sommige je geheten woord /
en is geen Klinker maar blijft altijd Medeklinker.

De Ypselon of Y, zoude mede vooz een Klinker
gesteld kunnen woord / want is nimmermeer stow.

N O T A

Daar sijn twee Letteren die den Mond ontslyten
in het uyt-spreken / te weten: b en p.

Daar is een Letter die den Mond sluyt in 't spre-
ken / dat is m.

Daar is een Letter / daar van de Tonge klypt in
het uyt-spreken / dat is r.

Daar sijn vier Letteren die de Tonge tegen het
Gehemelte des Mondes doen slaan / eer men die be-
gind te noemen / en sijn deze / d n l t.

Doortz kan men ligtelyk merken / hoe men alle
andere Letteren hehoort uyt te spreken.

Wij hebben wy nog Diphtongen, die worden ge-
maakt van twee verscheydene Klinkers / als volgt:
ae / ai / ofte au / eh / eu / oe / oi / ofte og / up / ei / Et.

Wij hebben ook Abbreviatien, of verkortfels / te
weten, ā. ende doet an of am / ē. doet en of em / ō. doet
on ofte om / ū. doet un of um; En so voort.

Item / Kon. Majest. steld men vooz Koninglijcke
Majesteit / Princ. Excel. staat vooz Princelijcke
Excellentie: m3 vooz met: n3 vooz niet: h3 vooz
het: dz vooz dat: en veel meer andere die u d'erba-
rentheyd wel leeren sal.

Hier na volgt nu de Verklaringen der Distinctien,
ende Punctuatien, die in onse Nederduytsche Schrif-
ten geobserveert worden.

/ Dit word geheten Comma, ofte Virgula, ende is
een Affsondinge tussen veel korte Redenen / Woord-
den / ofte Namen.

: Dit heet men Colon: een Tit van eenige senten-
tie / waar mede onderscheyden word de helst / berde
ofte vierden-deel van eenen geheelen sin.

; Dit heet men Semi-colon, of Commapunct, en wordt gesteld agter een verkondiging van een Reden of Persoon / waar af in de volgende zin meerder wordt gesent.

⁂ Dit heet men Interrogatio, altijd staande aan het eynde van een b'zgende Reden.

() Dit heet men Parenthesis, besluptende een Reden die in de Materie verswogen / en ook by haarselven bestaan kan worden.

Dit heet men Apostrophe, tonende de wegname of verswoginge eener Vocale of Klinker / als d'een / d'ander / d'welk / d'minste / &c.

- Dit heet men Copulatie, of verbindinge / waar mede men somtijds twee Woorden aan malkanderen hangt ende verbind.

⁂ Dit heet men Divisio, ofte Delinge / en wordt altijd gesteld aan het eynde der Regulen / aan halve of onvolle Woorden.

• Dit heet men Punctum, ofte Punct / te kennen gevende het slot en uytgang van eenen geheelen zin / in de Materie die men is Schyvende.

Om nu Onderwijs van Spellen te doen / met de voozverklaarde Letteren / so sullen wy hier eerst stellen de Syllaben van Klinkers vooz Mede-klinkers / als volgt:

ab	eb	ib	ob	ub
am	em	im	om	um
af	ef	if	of	uf.

Mede-klinkers vooz Klinkers.

ba	be	bi	bo	bu
ga	ge	gi	go	gu
ra	re	ri	ro	ru

Klink.

Klinkers tusschen twee Medeklinkers.

hal	bel	hil	hal	bul
gam	gam	gim	gom	gum
tas	tas	tis	tos	tus.

**Dolgt so Vocalen als Consonanten / die
voor of agter gaan.**

Ab	ba	ca	ac	ba	ad	af	fa	ga	ag	ha	ah
ja	aj	ka	ak	la	al	ma	am	na	an	en	ne
ou	no	pa	ap	fc.	Qua	que	qui	quo	quu.		

Letteren / Syllaben / Woorden.

On
se
Da
ber
die
daar
sijt
in
be
He
me
len
Ge
heyl
ligt
waer
be
dy
nen
Na
me

On
se
Da
ber
die
daar
sijt
in
be
He
me
len
Ge
heyl
ligt
waer
be
dy
nen
Na
me

On
Daber
die
daar
sijt
in
be
Demeelen
Geheyligt
waerbe
bynen
Name.

En so hoort / waar nyt nu een onerbaren Schaller vol
komelijck verstaan kan / wat een Syllabe te seggen is.

Merkt nu wel neerstelijck op het gene hier volgt / en leerd de kragten en resonantie der Letteren / wat een Letter doet / of wat twee Letteren doen kunnen / wat e of ee doet / wat i of y of ij verschillen / wat o of oo vooz blank hebben / en wat men met u of v of twee spellen kan : als hier volge.

Maad	Wag	Walen	Westen
Maad	Wag	Wallen	Weeften
Manen	Wau	Waken	Wijppen
Mannen	Waan	Wakken	Wijppen
Heren	Wervulen	Wozd	Wramen
Herrn	Wervullen	Woozt	Wrammen
Sterken	Wuten	Wofd	Wten
Steerken	Wutten	Wofst	Wtten
Dee	Wofien	Wofien	Weren
Dee	Wofien	Wofien	Weren
Heft	Wofien	Wofien	Weren
Heeft	Wofien	Wofien	Weren
Wen	Wofien	Wofien	Weren
Wen	Wofien	Wofien	Weren
Wijf	Wofien	Wofien	Weren
Wijf	Wofien	Wofien	Weren
Weren	Wofien	Wofien	Weren
Weren	Wofien	Wofien	Weren
Wekt	Wofien	Wofien	Weren
Wekt	Wofien	Wofien	Weren
Winden	Wofien	Wofien	Weren
Winden	Wofien	Wofien	Weren
Winnen	Wofien	Wofien	Weren
Winnen	Wofien	Wofien	Weren

Merkt

Merkt wel op 't onderscheid tusschen
V en **W** / ende **u** / **v**.

Deeren	Varen	Dyt	Uren
Weeren ofte	Waren	Wyt	Duuren.

Merkt hier dat men **ph** vooz een **f**.
 moet pronuncieren.

Philippus	Phillitea	Orthographie
Stephanus	Philadelphia	Philemon
Stephanus	Propheten	Philippensen
Pharao	Phariseen	Philosophen
Joseph	Theophastus	Philosophie
Euphrates	Odolphus	Theophilactus.

Hier pronuncieerd men de **t** vooz een **c**.
 In de leste Syllabe.

Predicatie	Malitie	Edictie
Gratie	Perfectie	Suspitie
Excellentie	Excusatie	Subjectie
Reverentie	Penitentie	Correctie.

Hier pronuncieerd men **c** als **h**.
 Dog in geen gebzuyk als in vzeemde Woorde.

Capitem	Cathedrale	Collegie
Canticum	Conversatie	Convent
Caluwe	Conservatie	Cardinale.

Ende hondert andere deser gelijke / maar hier van
 genoeg tot op een ander Tijt.

Aanmerkt Dogters en Jonge Gefellen,
Deef navolgende Namen wel te leeren Spellē.

A.	Armenius	B.
Abam	Arnolbus	Bartholomeus
Abel	Affiteerb	Balthasar
Abraham	Aghterholgende	Benedictus
Abzaan	Arabise	Bonaventura
Alexander	Vanbegtinge	Bernard
Aristoteles	Autentyke	Boetius
Ambrosius	Administreren	Boubelwijn
Aurelius	Achitophel	Bictus
Affuerus	Apostomatie	Beatrix
Achilles	Abintestato	Blancefleur
Aneas	Vanvangende	Bellona
Aucelmus	Abderholkomen-	Boas
Abolpbus	ste	Benjamin
Anthontus	Abderklaarste	Baal
Anna	Abdergemeen-	Balaam
Agatha	saamlijkste	Bananas
Abriana	Antropomaqz-	Barthala
Abigaël	phyten	Barnabas
Abinabab	Athanasus	Batbaël
Abia	Abanceerden	Barber
Abakuk	Abbpsen	Ballingschappen
Achas	Ambassaad	Bannissement
Amos	Affiaans	Blamatie
Ammon	Apparentie	Beschaambheyt
Abadias	Affistentie	Betrappen
Apollonia	Atheisten	Bosfchen
Achim	Apostaten	Booswilligheyt
Arpharab	Apostatysk	Beschikkinge
Abertus	Apostolisk	Biegtvaders
Amells	Wartsbiffchop-	Bespottenbe
	pen.	Beschuldigd

Beswaard
 Beklimmende
 Betragtende
 Bitterheijde
 Boosheijde
 Bourgoignes
 Brandenburg
 Bellarmius
 Bisschoppen.

C.

Chzistiaan
 Carolus
 Coznelis
 Clement
 Cleophas
 Coenraad
 Chzisoftomus
 Cyprianus
 Catharina
 Cecilia
 Cleopatra
 Cassandra
 Cephas
 Crispijn
 Celestina
 Casar
 Casparus
 Cain
 Coznelia
 Cicero
 Catpbigheijde
 Campioenen
 Conscientien

Cathones
 Cretise
 Compagnien
 Condemnatie
 Curateurs
 Carikaten
 Concluderen
 Caratie
 Collatie
 Chzistelijke
 Catsenelleboge
 Committerende
 Carago
 Courtsanen
 Cintius
 Capitolium
 Conclusten
 Commissien
 Cheurbozstelijke
 Commotien
 Castillioenen
 Courland
 Constantinspo-
 litaanse
 Canonijke.

D.

Dabit
 Daniel
 Diederik
 Donatus
 Demosthenes
 Diogenes
 Dionysius
 Domitianus

Debora
 Dianica
 Dalida
 Dina
 Diana
 Darius
 Dainies
 Dorothas
 Dathan
 Dalbertraagste
 Dienstmaagden
 Donkenschap
 Donkaard
 Donkareffe
 Discipel
 Discipline
 Discipulen
 Disputeren
 Deugdszaamheijde
 Deugdsame
 Degeijke
 Deutecom
 Deposanten
 Disponeren
 Disperate
 Discriptie
 Deelagtig
 D'Admiralstejt
 D'Elementen
 D'Executie
 D'Israeliten
 D'Authoritejt
 Differenten
 Deputeren.

Ema.

E.
 Emanuël
 Esaias
 Ezechiel
 Erasmus
 Euzebius
 Epiphanius
 Eberardus
 Eva
 Elisabeth
 Emerentia
 Elcana
 Eubulus
 Eleasar
 Ezechias
 Eliakim
 Episcopus
 Einathan
 Ernestus
 Ephraim
 Esau
 Esdras
 Excusomus
 Exceptien
 Exciteren
 Excitie
 Euripides
 Euangelium
 Eenigints
 Erfgenenen
 Explocitier
 Extraordinaris
 Emblemraag
 Exercitien

Escaurus
 Extimeren
 Etiopise
 Eendragtelyken
 Eenparighken
 Eenzaamheyt
 Eensamender-
 hand.

F.

Franciscus
 Ferdinandus
 Fortunatus
 Felix
 Floris
 Firminus
 Forestus
 Fabiana
 Fulvina
 Flora
 Francina
 Frequenterende
 Fatsoeneren
 Figuren
 Francoise
 Facidia
 Francker
 Familiarelyken
 Familiariteyt.

G.

Gabriël
 Gacianus

Gysbrecht
 Gregorius
 Gillis
 Gerard
 Govaart
 Genoffele
 Gertrud
 Gilbertus
 Gideon
 Goleath
 Gecomponeerde
 Gemonstreekt
 Geassisteerd
 Gedurende
 Gesamentlike
 Getungenissen
 Gecozrigeerd
 Gementioneerd
 Generalyken
 Gerammineerd
 Gecozrumpeerd
 Geaffectioneerde
 Gerecovan-
 deerd
 Gereynigd
 Graasschappen
 Groeningerland
 Geconstitueerde
 Geadmitteerd
 Gebedieerd
 Gestudeerd
 Gelegentheyt
 Geconcipteerd
 Godbzugtige

Ge-

Genaeplike
 Gulsigheyd
 Geinjutieerd
 Gepeffiligeerde
 Geimponeerd
 Goeddadigheyd
 Geblameerd
 Genatureerd
 Geintresseerd
 Gecommitteerd
 Geloofwaardige
 Gedagtenisse
 Gzieke
 Gerequireerd
 Gequalificeerde
 Geresolveerd
 Gouvernement
 Gelicentieerd
 Gecommu-
 ceerd
 Zabamina
 Geadvanceerd
 Geerpineerd
 Geaccozdeerd.

H.

Helias
 Hieronimus
 Hugo
 Huybzegt
 Hendrik
 Herman
 Hillebrand
 Holophernus

Horatius
 Hularius
 Hector
 Hercules
 Hybermestra
 Hillegond
 Hester
 Helena
 Henoch
 Hiob
 Heraclitus
 Hobbaardige
 Hubwelyken
 Hegtenisse.

I.

Iesus
 Ioannes
 Jacobus
 Israël
 Josephus
 Iustinus
 Iustus
 Isaac
 Iocrates
 Iffidorus
 Julius
 Iason
 Iasper
 Iabella
 Iacompne
 Iubith
 Iustina
 Iaphet

Jeremias
 Jephtha
 Joachim
 Jonathan
 Josaphat
 Jeroboam
 Jehonias
 Inwendigheyd
 Inwendighken
 Inwendigheben
 Italiaanse
 Iodengenoten
 Ingegroeit
 Interrogatio-
 rium

Ignorant
 Instigatie
 Illatie
 Inflammatie
 Imperfectie
 Impozitneus
 Anthimerende
 Iustitien
 Instructien
 Interessie.

K.

Karolus
 Kilanus
 Krantius
 Klaudianus
 Kommer
 Katharina
 Kassandra
 Kuenera

Ma-

Klara
Katybigheyt
Klagtiger
Koningryken
Kragtigerhand
Krankheyt.

L.

Luraf
Laurens
Lafarus
Lodewyk
Lambrecht
Linius
Lucretia
Levia
Leonardus
Leonora
Lydia
Loth
Lasteraar
Lasterlyker
Lururieuſ
Lururieuſheyt
Lekkerlyken
Langſtleuende
Lanterſanten
Lacedemonien
Lebiticus
Ligcheerdighheyt
Lijbſaamheyt
Licentiaat.

M.

Mattheus

Opregt Onderwijs

Marcus
Michiel
Marimiliaan
Melchior
Melchizebeck
Metribates
Marbocheus
Milenus
Martinus
Mpdag
Melig
Martha
Marci
Margreta
Mephiboſeth
Moſes
Magdalena
Miſerabelijk
Magalanica
Muntelinge
Middelweeg
Monſtreeren
Mebogende
Mommorantie
Marſchalk.

N.

Nicolaas
Nicodemus
Nebuchodons
No
Nesto
Nicanor
Niuus
Nander
Nephtanus

Marcifus
Niobe
Nathanael
Naſſan
Nathan
Nahomelingen
Nederbuylſe
Naſſanten
Naroevinge
Nimmermeer
Negotieren
Neerleggen.

O.

Octavianus
Obolphus
Olibier
Otto
Ononia
Olympia
Octavia
Oni
Oſea
Oſiam
Onſtraffelykheyt
Onderſcheyden
de
Ongeſchiktelijkheyt
Onmanierlijkheyt
Onagtsaamheyt
Onijdelijk
Ongebeyngdighheyt

On

Ouypputtelijk
Onberfoeyelijkhed.

P.

Petrus
Paulus
Philippus
Pontiaan
Patricus
Pantagruwel
Pythagoras
Paulina
Petronella
Penelope
Petholomeus
Plutarchus
Phares
Philosophelijck
Prosprietent
Presuponeren
Pelgrimage
Perfectie
Predestinatie
Paralipomenon
Proportioneren.

Q.

Quintilianus
Quadratus
Quicus
Quintus
Quintinus
Quartilla
Quintilians

Qualiteyten
Quantiteyten
Questieuse
Quadzuppel
Quiksilver

R.

Rudolphus
Rancobius
Rochus
Rombrecht
Reynier
Roeland
Raphaël
Rossetus
Richard
Rebecca
Rachel
Rachuel
Ruth
Reberentelphen
Remuncierende
Reclamatie
Regtvaardighend
Residerende.

S.

Salomon
Sampson
Sebastiaan
Samuël
Simon
Silvester

Socrates
Sapho
Sandru
Susanna
Sulpitia
Sara
Seberchias
Sacrefitie
Subtylheyd
Subsigneren
Silentium
Saffraan.

T.

Thomas
Theophilactus
Tertullianus
Theophrastus
Theoborus
Titus
Timothens
Theophilus
Tantalus
Tubal
Tiberius
Tulia
Talia
Tisphon
Thamas
Tobias.

V.

Virgilius
Vrederijk
Valentijn

V.

Vespasianus
 Valerius
 Veronica
 Venus
 Vasthi
 Urbanus
 Urias
 Ursulla
 Uriel.

W.

Willem
 Wnmand
 Wouter
 Wencellaus

Walraven
 Walbozgt
 Waldamina
 Willemina.

X.

Xenophon
 Xantos
 Xerxes
 Xenocrates
 Xalverius
 Xenophontes
 Xantippe.

Y.

Ylebius

Yperius
 Yueneus
 Ysbzand
 Yba
 Ypsiphile.

Z.

Zacharias
 Zacheus
 Zenon
 Zohitus
 Zodiak
 Zenobius
 Zebedeus
 Zilpa.

Verscheden Ampten en Ambagten.

Boekdrucker
 Boekbinder
 Boekverkooper
 Bakker
 Brouwer
 Biersteker
 Medicyn
 Chirurgon
 Apotheker
 Kruydzalver
 Schynwerker
 Cunnerman
 Goudsmit
 Silversmit
 Inwelier
 Diamantsnyder
 Steenslyper

Goudslager
 Beeldsnyder
 Figuersnyder
 Muntmeester
 Seylmaeker
 Scherm-meester
 Schryver
 Schoenmaeker
 Schilber
 Schipper
 Leydeliker
 Steenhouwer
 Swaardveger
 Scryfieder
 Sadelmaeker
 Hobenier
 Kaffier

Krupdenier
 Dettewarier
 Valkenier
 Herbergier
 Financier
 Poztier
 Metselaar
 Wielzayer
 Messemaker
 Naaldemaker
 Zilverkooper
 Wandemaker
 Busschietter
 Kleermaker
 Landmeter
 Hoedemaker
 Cunnegietter

He-

Netelboeter
Differ
Kramer

Netelhouwer
Lijndzajer
Hoſtupſcher

Wagemaker
Weber
Wzajer.

Namen der Sebentien Provincien.

Gelderland
Lutſenburg
Vlaanderen
Limburg
Archiebis
Waband

Henegouwen
Holland
Zeland
Namien
Sutphen
Valkenburg

Groningen
Mechelen
Overuſſel
Utrecht
Vreſland.

Namen van ſommige Rijcken en Landen.

Engeland
Duytſland
Frankryck
Italien
Spanjen
Oſtenryck
Walſland

Moozwegen
Egypten
Lombardyen
Hongaryen
Barbaryen
Turkyen
Arabien

Holland
Denemarken
Sweden
Bohemien
Pruyſſen
Polen
Weſtphalen.

Sommige Vermaarde Steden.

Jeruſalem
Bethlehem
Maſareth
Conſtantinopolen
Romen
Venetien
Milanen
Neurenburg
Straatsburg
Frankfort
Paryſ

Keulen
Baſel
Bonghuyck
Wien
Luyk
Antwerpen
Nimwegen
Middelburg
Haarlem
Leiden
Bryſſel

Leeuwaerden
Amſtelredam
Rotterdam
Doordrecht
Enkhuyſen
Staberen
Gent
Bzugge
Mechelen
Leuven
Breda.

De Namen der Seven Dye Konsten.

Grammatica	Musica	Geometria
Dialectica	Arithmetica	Astronomia.
Rhetorica		

De Seven Dagen der Weke.

Sonbag	Woensbag	Dyndag
Maanbag	Vonderbag	Saturdag.
Dingsdag		

De Seven Planeten.

Saturnus	Sol	Mercurius
Jupiter	Venus	Luna.
Mars		

De Seven Metalen.

Goud / Silber / Yser / Koper / Ciu / Lood /
Zuifilver.

De Vier Getyden des Jaars.

Lente / Somer / Herfst / Winter.

Namen der Vier Evangelisten.

Mattheus / Marcus / Lucas / Johannes.

De Vier Winden der Wereld.

Oost / West / Sund / Noord.

De Vier Delen der Wereld.

Europa / Asia / Africa / Amerika.

De Vier Rivieren des Paradys.

Nylus / Phison / Euphrates / Tigris.

De Vier Complexien der Menschen:Sanguinus / Flegmaticus / Melancolicus /
Colericus.**De Twaalf Maanden des Jaars.**

Januarius	Majus	September
Februarius	Junius	October
Martius	Julius	November
Aprilis	Augustus	December.

De Twaalf Tekenen van den Zodiak.

Arius	Cancer	Libra	Capricornus
Taurus	Leo	Schorpio	Aquarius
Gemini	Virgo	Sagittarius	Pisces.

Hier volgen sommige Ambagten,
met het geene sy hanteren.

De Bakkers Bakken

Cartwen-bzood	Koeken	van Gruud
Koggen-bzood	Krakelingen	met Gest
Witte-bzood	van Meel	met Water
Weggen	van Bloem	met Melk.

De Brouwery Brouwen

Pharaa	Dalle	van Mout
Israël	Kupse	van Hoppe
Moeselaar	van Koozn	van Water

De Disschers Vangen

Haring	Kabbelijau	Schol	Snoek
Salm	Steur	Bot	Baard
Eist	Paling	Karper	Blick
Schelvisch	Nal	Braassem	Blep

Loutre	Wyn-lyst	Maanen	Roefelen
Boorn	Conyn	Maakreel	Oeffers
Spierting	Hajen	Snepen	Kreeften
Bonites	St-hajen	Walvis	Krabben
Wiegende	Speer-hajen	Poratus	Varjaten.

De Vogeljaar stelt sijn Net na de

Plakket	Kieken-dieben	Kribiten
Kranen	Kabens	Magtegalen
Gansen	Exteren	Mauffchen
Cynnen	Manden	Dinken
Pimpels	Spreetuwen	Dunben
Speers	Quakfelen	Wagegajen
Putoren	Koekfelen	Zwaluwen

De Schijpeters Varen met

Scheyen	Wenden	Pnassen
Schuyten	Hullen	Galgen
Karveels	Pleuten	Wiedoots.

Den Smit spreekt van

Hier	Speerhamer	Blaasbaffen
Kolen	Hamed	Koudbentels
Wandels	Tange	Deurflagen.

Den Schoenmaker maakt

Schoenen	Scheyts	mer Harst
Muplen	van Teel	met Pelt
Pantoffelen	van Koek	met Varen
Laarjen		met Vogtelen.

Den Vlegtschijper Slagt en Slaet

Ofen	Decken	Hantelen
Koerjen	Wiggen	Lammeren
Kalveren	Schepen	Geuten
Paarsen	Kannovs	Ojen.

Den

Den Jager jaagt na

Harten	Beuren	Stieren
Hinden	Luppaards	Efels
Hasen	Panthers	Darkens
Konnnen	Tigers	Simmen
Dossen	Cenhoozng	Apen
Wolven	Olyphanten	Meerkatten
Kemels	Buffels	Oters.

Den Dettewarier Verkoopt

Water	Euren	Haarssen
Kaas	Olie	Seep
Spek	Afijn	Potten
Wofstaart	Sout	Pannen.

De Kramers lopen met

Messen	Spelden	Franjen
Bestelen	Paalden	Ringen
Riemen	Koufe-banden	Liedjes
Haken	Casschen	Almanachen
Handfchoenen	Spiegels	Nantrelifers
Kammen	Linc	Bzillen.

De Linne-Naisters maken

Hembden	Neusdoeken	Slaaplakens
Kragen	Doelhuiven	Servetten
Dassen	Mutsen	Cafellakens
Halsdoeken	Lobben	Poveretten.

Tot den Tafenverkopers is Tafen
van verscheude Derwen / te weten :

Wit	Swart	Rood
Geel	Bleek	Sanguyn

Groen
Blaau
Ligt
Donker
Bruyn

Aschgrau
Schapegrau
Gansegroen
Violet
Scharlaken

Paars
Purper
Stammet
Schaliblaau
Papegaigroen.

In de Sijde-Winkel is te koop

Fluweel
Sijde
Armosyn
Cassa
Florette
Camelotte

Saje
Cryp
Weerschijn
Bombasijn
Fusteyn
Lampher

Koozden
Linten
Ktuispelen
Knopen van aller-
ley soorten.

De Limmerman maakt Huisen van

Eyken-hout
Esschen-hout
Wilgen-hout
Elsen-hout
Ipen-hout
Linden-hout

Werven-hout
Beuken-hout
Berken-hout
Abeelen-hout
Populier-bomen
Appel-bomen

Heer-bomen
Bruyn-bomen
Weeg-bomen
Klater-bomen
Duyf-bomen
enz.

De Yser-Winkel verkoopt

Yslen
Sagen
Boren
Wigaarts
Schaben
Beytels

Spykerboren
Wissels
Yslen
Nijptangen
Snuymessen
Passers

Knipscharen
Bellen
Ketenen
Nagelen
Spykers
Hamers.

By de Graanverkopers vind men

Carwe
Kogge
Gerste
Haber

Bonen
Erwtren
Boekweyt

Spelte
Meede
Meed.

Den Boerlian / Bouman / Hupfman / Akker-
man of Landman / geneerd hem met

Paarden
Hoefen

Offen
Schapen

Kalveren
Darlens

Op Boud met

Ploegen
Eggen
Wagenen
Karren
Sleden
Schoppen
Syaajen

Op Saib
Maib
Hoid
Rijb
Doft
Wand

Op Daaft
Looft
Slaaft
Wind met
leed fijn Bzood
in het fweet.

Op den Hobenier en Fruytier / fult op binden

Appelen
Peren
Roten
Kerffen
Krieken
Pruunen
Pugen
Kaftanien
Kafenoten

Persiken
Druuben
Maerbesten
Wardbesten
Kadyg
Bete
Latoutwe
Denkel
Njunn

Dozrne
Petercelie
Salie
Mispelen
Wweappelen
Kaper
Pafenaken
Kolen
Peen / en Look.

In de Munt flaat men

Kronen
Ducaten
Angelotten
Kofenobelg
Goud- vliefen
Goude leeuwten
Piftoletten
Kruifaten

Paalberg
Gulden
Kealen
Snaphanen
Vliegers
Krabbelars
Schellingen
Stoters

Piereyfers
Stuyberg
Blancken
Gzortjens
Doztjens
Duyten
Penningen
Munt / &c.

Als 'er Scholieren fijn (Oude of Jonge) die de Hoofd-Letteren niet wel maken en kunnen, die fal men in Papiet Schryven eenige van deze volgende A, B, C, zo leeren fy gemeene Letteren, en Capitalen ook wel Spellten al te famen.

Adam / Balthazar / Christiaan / David / Ezechiel /
 Felix / Gabriël / Hieronimus / Jacobus / Franciscus /
 Lucas / Melchior / Nicodemus / Octavian / Phi-
 lips / Quintiliaan / Ransobius / Salomon / Tubal /
 Urias / Wilhelm / Xenophon / Ysidorus / Zehobius.

Abraham / Bartholomeus / Crispin / Daniël /
 Epiphanius / Frederik / Gregorius / Hilarius / Jo-
 annes / Karolus / Ludovicus / Mattheus / Nean-
 der / Otto / Petrus / Quidus / Rossetus / Simpson /
 Theophrastus / Urbanus / Wancelaus / Xerxes /
 Yocrates / Zenon.

Abriaan / Bernard / Cornelius / Diderik / Ebert /
 Frans / Gobert / Herman / Joris / Kommer / Lam-
 bregt / Meda / Nicolaas / Olfert / Paulus / Quin-
 teyn / Rombregt / Simon / Thomas / Valentyn /
 Wouter / Xantes / Ysaak / Zacheus.

Ambrosius / Boudewyn / Cleophas / Demosthe-
 nes / Eusebius / Floris / Gysbregt / Hugo / Julius /
 Kiliaanus / Tibinus / Melinus / Nicanoz / Olibter /
 Pontiaan / Quintiliaan / Roeland / Sebastiaan /
 Theodorus / Valerius / Wpbzandus / Xenocrates /
 Ysbzand / Zebedeus.

Aristoteles / Benedictus / Clement / Diogenes /
 Erasmus / Fortunatus / Gerardus / Hubertus /
 Josephus / Pythagoras / Quintilianus / Ramun-
 dus / Socrates / Tertullianus / Virgilius / Wille-
 bzozdus / Faberius / Yperius / Zacharias.

VROUWEN-NAMEN.

Appollonia / Barbara / Catharina / Dianra /
 Elisabeth / Fabiana / Gertrunt / Helena / Justina /
 Kerstina / Leonora / Margriet / Niobe / Oda /
 Petronella / Quintia / Rebecca / Sandryn / Citia /
 Veronica / Walbamina / Xantippe / Yphigenia /
 Zilpa.

Ver-

**Verklaringe van diverse in Latynse als
Francoise Woorden en Termen / die de
Practijns Dagelyks gebruiken.**

- A** Bälneren, verzeembden.
 Abbreviëren, verkorten.
 Aboleren, te niet doen.
 Abortif, een dzygt die dood ter Wereld komt.
 Absenteren, verhoogen houden.
 Absolveren, ontslaan / voleynden.
 Absoluyt, ontslagen / voleynd.
 Abuseren, misbruyken.
 Abuis, misbruyk.
 Acceptilatie, een manier van verbintnisse.
 Accepteren, tot sijn voordeel aanbaarden.
 Accessoir, een sake die upt een ander spruytet.
 Acces, toegang.
 Accesseurs, geleerde Mannen die de Donnissen van
 den ongeleerden Rechter raken.
 Accommoderen, behulpzaamheyt.
 Accorderen, vereenigen.
 Accordatie, obereenkominge.
 Accüseren, beschulbigen / getuygen.
 Acte, een gedaan werk / Donnisse / &c.
 Actie, regt 't welk men elders toe heeft.
 Accumuleren, by een vergaderen.
 Accumelatie, vergaderinge.
 Adheriteren, goederen erben.
 Adjoincten, bygeboegde personen.
 Adjudicatie, toewysinge / aanwysinge.
 Administreren, bedienen / doen.
 Admiteren, toelaten.
 Adopteren, ymands vooz sijn eygen kind aan nemen.
 Avanceren, voozderen.

- Advers, tegenpartij.
 Adverteren, waarschouwen.
 Advertissement, waarschouwinge.
 Advoceren, toeroepen / ymants woord doen.
 Advocaat, boozsprake.
 Advoceren, bevestigen / van waarden houden.
 Advis, beradinge / goetdinken.
 Affirmeren, sekeren / toefeggen.
 Ageren, oeffenen / in rechte handelen.
 Aggreëren, behagen / te danke hebben.
 Aggreatie, behagijge / aangenaamheyt.
 Allegeren, verlichten / ontlasten / boozbzengen / of
 in rechten by bzengen.
 Alterer n, sig onstellen / ontfetten.
 Altercatie, lynchinge / bevinginge.
 Aliëneren, verbzeemden.
 Amphibologie, renige onkere lieden / of twyfel-
 agtige sin.
 Amplieren, betmeren.
 Ample, wijd / bzeet.
 Annex, bygeboegd.
 Antecesseur, boozganger / boozsaad.
 Animeren, moet geven.
 Anticiperen, te voren komen / verrassen.
 Apparentie, beginsel.
 Appeleren, Provoceren, wederroepen / hernemen /
 weder versoeken.
 Appensement, dag van betabe.
 Appliceren, ten propooste bzengen om de sake te
 berklarren.
 Appointeren, overkomen / dagbaarben.
 Appointement, overkominge / yntinge.
 Apprehenderen, vasthouden / vangen / aantasten.
 Approberen, van waarde houden.
 Apt, nut / behaam.

- Arabiters, seggelieden / Fijnmannen.
 Arbitrale uytſprake, het goedbinden van Fijnmannen of seggelieden.
 Arrable, buyten propooſte / niet dienende.
 Arras, welbekom-geld / Goeds-penning.
 Arrègement, 't fondament daar 't Proceſſ op begoft iſt.
 Arrest, bonnis by den Oberſten Regter gewezen daar af men niet mag appelleren.
 Arreſteren, vaſt houden / in dwang houden.
 Articulen, iet ſeggen na de rechte gelegentheyd van de ſaken / of van lit tot lit.
 Aſſigneren, bewyſen.
 Aſſignatie, bewyſinge.
 Aſſiſe, dingdagen / ſitdagen.
 Aſtringeren, bedwingen.
 Aſſumeren, toenemen / bynemen.
 Ateroce, wredelyken / ſwaarlyken.
 Attedioſe, verdzietelyken.
 Attentaet, nieuwe ſeyten / geburende d'Appellatie inne gebzagt.
 Atteſteren, tuggen / tonen.
 Attribuëren, toeſchikken / toegeven.
 Auctentiferen, vermeerderen / krachtig maken.
 Auctenticq, magtig.
 Aucteur, vermeerdere / makier.
 Auctoriferen, magtig maken.
 Auctoriteyt, magtigheyd / aanſientlykheyd.
 Audite, toehoringe.
 Auditeur, toehoorder.

B.

- Baillu, Voogd of regeerder van heerlyke Goederen.
 Baptiſeren, naam geven / Dopen.
 Baroen, genood / Baanre-herre.
 Benefitie, weldaad / boozdeel.
 Bigame, die twee Huysvrouwen gehad heeft; ofte een Weduwe hertroud heeft.

Blasphemeren, lasteren / schande na spreken.
 Brevet, een rolleken of brieven.
 Bréviteyt, kortheyd.
 Bulle, een brief.

C.

Calumnieren, valsheid bezeynen / of na seggen.
 Capitieux, beziegelen / begrypen.
 Cas subject, materie daer questie om is.
 Casseren, te niete doen.
 Caveren, wagten / verhoeden.
 Cavilliëren, schimpen / spotten.
 Cavillatie, spot.
 Cauferen, veroorzaken.
 Cautie, voorzigt.
 Cautionaris, die voorzigt blijft.
 Cedere, sijn recht eenen anderen over geven.
 Cessie, overgevinge van goeden.
 Cedulle, handschift / huurcedullen.
 Certificeren, verklaren voer de waarheit.
 Civile saken, daer lijf en bloed aan hangt.
 Civile Rechteren, wereldlyke Rechteren.
 Circumstantien, gelegentheid van de sake.
 Citeren, dagen / in recht betrekken.
 Claudestine, heimelyken.
 Clausule, eenig begrip van materie.
 Codicil, uutterste Wille zonder erbinge of onderbinge.
 Cognite, kennis / oorzellinge.
 Collaterael, die van de zuden bestaat.
 Collationeren, tegen het principaal of tegen een ander vergelyken.
 Collecteren, by een vergaderen.
 Conclusie, heynelyk verstand / bezog.
 Commineren, dreygen.
 Committeren, ymant te werk stellen / ook misdoen / sondigen.

- Committimus, bzielen van bevelen.
 Commotie, oploop onder de Gemeente.
 Communiceren, mede delen / t'samen sprekken.
 Compareren, verschynen / hem vertoonen.
 Comparuit, als g'mand eenen anderen te Regte be-
 trekt / en deselve niet en compareerd / van verkrijgt
 de gedaagte dozlas van den Hobe / ende condem-
 natie van de kosten by hem gedaan / ten laste van
 den aanlegger.
 Compelleren, dwingen / by een roepe / by een ver-
 gabere.
 Compenseren, vergelden / d'een schuld / schade /
 bonnisse of kosten tegens d'andere vergelijken / of
 setten.
 Competeren, aangaan / toebehoren.
 Competenten Rechter, behoorlyken Regter.
 Complicen, mede-plegers.
 Comprehenderen, begrypen / vatten.
 Composeren, metter minnen overkomen.
 Compromitteren, hen gebzagen tot het seggen van
 sijnmannen.
 Compulsiem; bedwang-bzielen.
 Concederen, verlenen / gunnen / geven / toe laten.
 Concerneren, aangaan / aansien.
 Concineren, rieren of t'samen-boegen.
 Concluderen, t'samen de sake in Regte beslyton /
 verzoeken / in Regte aan sprekken.
 Confereren, t'samenbzagen / of sluyten.
 Concurreren, mede-lopen / mede-delen.
 Condemneren, doemen / beluyfen.
 Conditioneren, bespreken.
 Confessie, bekentenisse.
 Confirmeren, bevestigen.
 Confisqueren, de goederen verbeurt maken.
 Conformeren, bregghen.

- Connixeren, booz de vingeren sien / gebogen.
 Copiëren, bobbel maken / oberbloedig maken.
 Copuleren, vergaderen.
 Conquesteren, verkrègen. Consequent, verbolg.
 Conserveren, bewaren / beschutten.
 Considereren, aansien / aanmerken.
 Consigneren, iet ymand betuyfen / of in handen te stellen / als yand booz schuld.
 Conspireren, kwaad opjet tegen sijn Oversten maken.
 Constitueren, magtig maken / ymand in sijn stede stellen / om iet te doen of te doen of te verbolgen.
 Consulteren, raven / raadslaan.
 Contemplatie, opmerkinge.
 Contenteren, eyfich maken.
 Consenteren, te hede stellen.
 Contentieuze saken, twistige saken.
 Contesteren, heroeppen.
 Continuëren, volharder / sijn boozstel verholgen.
 Continuatie, houdinge van eenige dingen / in eeren wesen / agterbolg.
 Contradiceren, tegen seggen.
 Contraheren, tegen een ander iet aan gaan.
 Contract, boozwaarde.
 Contracte antenuptiael, huwelijke boozwaarde.
 Contrarie, tegen of wederspannig.
 Contraveniëren, tegen komen / tegen doen.
 Contribuëren, mede gehen.
 Contumaceren, in regte versmaat brozden als men niet en compareert / of wederspannig vast van te bolboen.
 Contumax, versmaad / wederspannig.
 Coëperen, t'samen werken.
 Corresponderen, ober een komen.
 Corrobereren, versterken.
 Corruëren, verballen / t'samen ballen.

- Corrumperen, bederven / ymand met giften berleyden / verblinden / om tot zijn voornemen te komen.
 Crediteur, die uitleend aan een ander die ten agter is.
 Credit, uytstaande schuld.
 Crime, daar lijf of lit aan hangt / misdaad.
 Culperen, beschuldigen.
 Inculperen, idem.
 Cumulatie, hopinge of vermeerderinge.
 Curateur, Wombaar / toesiender of regeerder van Weseu Goederen.

D.

- Damneren, doemen.
 Datum, tyd.
 Debatteren, besputen.
 Debiliteyt, krankheyt.
 Debitteur, schuldenaar.
 Debitrisse, schuldbereffe.
 Debit, schuld.
 Decideren, besliggen / ten eynde brengen.
 Decipiëren, bedriegen.
 Declareren, verklaren.
 Declineren, af gaan / van den Regter scheyden / daar men vooz betrokken is.
 Decreet, een gebod / bekentenisse / voornemen.
 Decuderen, verklaren / te kennen geven / betwysen.
 Defailleren, in gebreke vallen.
 Defaut, gebrek / als men in Regte ten bescheyden dage niet en komt.
 Defectyf, gebrekkelyk.
 Defenderen, beschermen.
 Defereren, hem ergens toe verdragen / of ter Ede geven.
 Desfloreren, schioffieren / verkragten / Waagden of Woutwen van hare Waagdom of Eere ontsetten.
 Defrauderen, bedriegen.

Opregt Onderwijs

Delibereren, berisinnen / beraden / bedenken.

Delinquireren, misdoot.

Delict, misdoot.

Dependeren, aankleuen.

Deponeren, tungen in Regte verklaren.

Deponseren, afleggen / ymand sijn Geld of Goed in
betwaringe geben.

Depositie, getuygenisse.

Deposit, afgelegt / of overgegeuen Geld.

Designeren, betuyfen.

Desavoiëren, af gaan / van geender waarden houden.

Desert, d'appellatie die binnen bepoortlike reyt niet
verbolgt en is.

Desisteren, aflaten / ophouden.

Detenderen, Detineren, onthouden.

Devolveren, toekomen / of upt de gewoonte komen.

Dictum, bonnisse / of d'uytspraak van den seluen.

Dicteren, hoorlesen / of seggen 't geene ymand schrijft.

Diffameren, schande naar seggen.

Differeren, verschillen / upt stellen.

Different, geschil / verschil.

Difficulteyt, swarigheid / verschil.

Distineren, scheyden / eynden / verklaren.

Diffiniryf, eyndelyken.

Dilay, uptstel.

Dilayeren, uptstellen.

Delatoire Exceptie, als men de sake soekt upt te stellen.

Deligenteren, beneerstigen.

Dimunitie, berminderinge.

Diminuëren, berminderen / bresken een somma van
kosten in regte gedaen berminderen.

Directelyken, regteliken.

Discretie, verstandigheid.

Disponeren, beschikken / stellen.

Dispositie, een oytentelike beschikkinge of stellinge.

Disputatie, gebynstheid.

Di-

- Distraheren, afstrekken / verbezeembden.
 Distribueren, uytbelen.
 Divers, verscheyden.
 Diverseiteyt, verscheydenheyt.
 Diverteren, verkeren / afkeren.
 Divorie, scheydinge des Huwelijks.
 Divulgeren, verbezeeden onder de Gemeente.
 Doceren, leeren / doen blyken.
 Domicilie, woonplaats.
 Domicilien kiezen, plaats kiezen als men nergens
 huyg en houb.
 Dixdomicilie houden, huyghvast / of Stedevast bly-
 ven wonen.
 Donatie, giste / byz overgebinge / als men iet eygen
 ober geeft.
 Donatie causa mortis, giste die men in 't Dood-bedde
 doet van? Notaris.
 Doteren, begiften / begraven.
 Dote, Huwelijks-goed.
 Dubiteren, dubbelen / twoufelen.
 Duël, kampf / tweestrijd / tweegebeft / tweekampf.
 Dupliceren, dubbeleren.
 Durabel, duurzaam.
- E.
- Ederen, uytgeven / openbaren.
 Editie, uytgebinge.
 Edict, generaal Gebod.
 Edificatie, bouwen / timmeringe.
 Effaceren, uytboen.
 Effectueren, de saken met de werken volbrengen.
 Effect, 't gene so volbragt is / uytgang des werks.
 Egael, gelijk.
 Emanciperen, ymand sijn selfs Daogd maken / gelijk
 den Vader den Zoone maakt.
 Emenderen, beteren.
 Eminent, verheven / uytstekende.

- Emolumenten, profiten / baten / bzuigten of gebedin /
 dat men van den arbeid of dienst krijgt.
- Emptie, knopinge.
- Emunit, Exempt, uitgenomen / bzu.
- Enfrainte, gebroken sekerheid / of misbruikte recht.
- Enorm, lelijk, ongeschikt.
- Enqueste, ondersoek / gettingnisse.
- Equipolleren, gelijke.
- Equiteyt, gerechtigheid.
- Erigeren, oprigten.
- Erreur, dolinge.
- Esclauderen, aucte.
- Estimeren, waarden / of agten.
- Evident, oop schijnbaten / klaarstaken.
- Examinieren, onderbuzagen / onde soeken.
- Excipieren, uitsonderen / uytneemen.
- Exceptie, uytneeminge.
- Exclüderen, uytsluyten.
- Exclus, van / uytgesloten.
- Excommunicatie, bann.
- Excommuniceren, bannen.
- Excusatie, ontschuldige.
- Executeren, ymand tot volboeninge van het getoofte
 de bzuengen.
- Exemt, bzu / uytgenomen.
- Exerceren, bedienen / oefenen / handelen.
- Exherederen, onterben.
- Exhiberen, overgeven.
- Eximeren, schatten / agten.
- Expedient, gebogelst / profitelst.
- Expeditie, het eynde van de werken.
- Expense, kosten.
- Expieren, de schijnen / overgaan / ombeir.
- Exploïteren, ondersoeken / eritatie volbröngett.
- Expurgeren, rennigen / sunberen / ontschuldigen.
- Expurgatie, ontschuldige.

Expres, uytbrieffelijken / merkelijken.

Extenderen, uyttrekken / uytsteken.

Extract, 't gene uytgetrokken is / Coppe.

Extraordinaris, dat bukten de settinge of gemenen
regel ofte gewoonte geschied.

F.

Fabriceren, maken / vercierren.

Faciel, doensliken / ligtelijken.

Facteur, die de saken booz eenen anderen brijf.

Faculteyt, magt / vermogelijkhed.

Fatalia, ding-dagen.

Faveur, gunste.

Fauteur, jonst-bzageren / een mede-plegeren.

Feiten, Schzifturen inhouden 't geene men wil be-
tonen.

Fiscael, die 's Heeren regt of schat bewaren of booz
staat: als Advocaat / of Procureur Fiscaal.

Fidejusseur, bozge.

Fortificeren, sterk maken.

Fraude, bedzog.

Frauderen, bedziengen.

Frivol, onnut.

Fructieux, bzugtbaar.

Frustre, te vergeefs.

Frustreren, bedziengen.

Fugityf, gebloden / banqueroete.

Fulmineren, blicemen / uytinnig werden.

Funderen, beginnen / stellen ofte bevestigen.

Fundament, de bestinge.

Furieus, onsinig / rasende dol.

G.

Garanderen, onthjeffen.

Garant, waarschap.

Gauderen, verhebben / gellen / ook sijn proces winnen.

Genereren, baren / boozbzengen / bidden.

Generael, geheel begrypende / gemeyn.
 Gloriëren, roemen / verblyden.
 Glosse, uitlegginge.
 Graveren, beswaren.
 Glosseren, uitleggen / verklaren.
 Graviteyt, swaarte of aansienlykheyt.
 Grosseren, in 't grove schynen.
 Gros, 't gene upt 'er kladde in 't nette gesteld is.

H.

Habiteren, woonen.
 Habil, beswaam.
 Hechte, gebangenisse.
 Herederen, in de goeden van ymand by versterkenis
 komen.
 Herediteyt, het verbeff.
 Herefie, ketterye / ongelobe.
 Hotteren, vermanen. (Heyt.)
 Humeur, bogtigheyt / eensgesindheyt / of sinnelyk-
 Hypotequeren, eenig Goed op pand booz Kente of
 Schuld verbinden.
 Hypoteque, verhintenisse / onderpand.

I.

Iactantie, beroeminge.
 Ignominie, versmaadheyt / scheldinge der Eeren ofte
 Naams.
 Ignoreren, van de saken niet weten.
 Illegitime, ontrou / bastaard / niet wettig.
 Imagineren, begrypen in 't herte.
 Imiteren, herbolgen.
 Impetreren, verwerven / verkrigen.
 Impetrant, verwerber.
 Importuin, lastig / kwellyk / sonder schaamte ymand
 moejelyk vallen.
 Imploreren, aanroepen.
 Imposeren, Inponeren, opleggen / te laste leggen.
 Impost, instellinge / of belastinge.

- In pugneren, tegenstryden.
 Impugnateur, tegenstryder.
 Imputeren, wippen.
 Inadvertentie, onwetendheid / als men geen wete
 ontfangen heeft.
 Incident, inballinge / gelijk als Partije een ander
 Materie by brengt om de sake te betwimpelen.
 Inconvenient, ongebal / misbal.
 Inculperen, beschuldigen.
 Incurteren, vallen / gebal als men in schande valt.
 Indemneren, onthessen.
 Indispositie, siekte of ongeschiktheid.
 Induceren, inlyen / wijs malien.
 Inept, onbekwaam / niet diensende.
 Infaem, eerloos.
 Infingeren, bezeken / te niere doen.
 Infracteur, inbreker / overtreder.
 Infractieux, onbzugtbaar.
 Ingratitude, onbankbaar.
 Injuriëren, lasteren / schende / oneere na seggen.
 Injurie, schade / oneere / schoffterigheid.
 Innoveren, vernieuwen / of weder beginnen. (de.
 Inopertinent, onbehoorlijk / ten propooste niet dienen.
 Incereren, inboegen / tussen stellen / byboegen.
 Inspiciëren, instien / beschouwen.
 Inspectie oculaire, ogen-schijnlijken besigtiging.
 Insinuëren, de wete doen.
 Insolidum, gantselijken of bysondere.
 Insolvent, die niet betalen en kan.
 Instituëren, instellen / gelijk als men ymand sijn Erf-
 genaam maakt.
 Instantie, beginsel.
 Instruëren, onderwysen.
 Instructie, onderwysing / leeringe.
 Instrument, tung / werktung / of eenig Geschift
 van ymands handel.

- Intendit, de principale meyninge van den Eyscher.
 Intentit, meyninge.
 Intenteren, versoeken / aanleggen / beginnen.
 Interdiceren, verbieden.
 Interest, schade / agterdeel.
 Intimeren, ontbieden / aankondigen.
 Interineren, van waarden doen houden / 't gene men
 berwozen heeft.
 Interloqueren, een sake met gene uytterlijke bonnisse
 wipen / gelijk ten toone of om meer geschzeven te
 wozen / 't welk men noemt bonnisse met een staart.
 Interrumperen, let by hzengen / daar men de sake
 mede veragtert / of doet stille staan.
 Interrupt, af gebroken.
 Iterveniëren, vooz ymand de saak aanbaarden / ofte
 hem het Proceß aan dzagen.
 Invaderen, aanbaren / inballen / aanraantsen.
 Inventariëren, beschryben / gelijk als men eenige
 Goederen / Huysraad / ofte let anders beschryft.
 Invoceren, aandroeyen.
 Involveren, inwentelen.
 Involutie, inwentelinge / bestriffinge.
 Itereren, herbatten / herhalen.
 Iteratie, wederom op een nieuw.
 Judiceren, wipen / oordelen.
 Judicature, bonnis / regts-pleging.
 Juratoire, by Eede.
 Juratoir (cautie,) bozgtogt by Eede / beloven ge-
 wijsbe te voldoen / en sijn Persoon en Goederen
 niet te absenteren of te verbzeenden.
 Jurisdictie, geregtigheyd ofte magt.
 Jurist, een regts-geleerde.
 Justificier, Schout / Geregtz-bienaar / Wet-houder.
 Justificatie, regtvaardigmakinge / verontschuldinge.
 L.
- Lamenteren, kermen / jammeren / wee-klagen.

Latiteren, schuilen / ergens secretelĳk sijn.

Lauderen, loven / prysen.

Legaeet, een uitgezonden bodde met bevel / ofte het gene by Testament ofte uiterste wille weg of tot Erbe gegeven word.

Legataris, dien wat by Testament gegeven word / of dien de gemaakte Goederen bevolen sijn.

Legateren, iet by Testament weg geuen.

Legateur, die het wi g gemaakte uyttrĳtet.

Lederen, schaden / kwetsen.

Læsæ Majestatis, ofte Crimen læsæ Majestatis, misdadaad tegen de Majesteyt.

Læsie, kwetsinge / misdadaad.

Legitime portie, wettig-gebreeste / kindg-gebreeste.

Legitime portie, wettig makinge.

Legitimeren, wettig-maken.

Libel, geschĳft / spotreden / ook een Libel van aansprake / antwoorde / replique, duplique, tripplique, quadruplique, advertissement, septen / hogsten / diminutien, bzieker ofte ander.

Liberael, wilde.

Libereren, betlassen.

Liber, lof / bzn.

Licentiaet, meester in de Rechten / of toegelaten in de Rechten.

Limiten, palen / erf-palen.

Linie, rigt-snoer ofte in rechte-syden bestaninge.

Liquideren, ten eunden bzingen / een rekeninge-essen maken / sluiten:

Litigeren, twist hebben / ofte Proceß hebben.

Litiscontestatie, beroepinge die partyen van beyde de syden in Rechte doen.

Litiscontesteren, van beyde syden in Rechte beroepen.

Litispendentie, den twist of t vervolg van het Proceß.

Locatie, huuringe / verhuuringe.

Locuputeren, magtig maken / rijk maken / verho-
gen / vermeerderen.

M.

Machineren, kwaad tegen een ander versieren.

Maintineren, houden / bevestigen.

Mandaet, bevel / dagement.

Manifesteren, openbaren.

Manifest, openbaar.

Manuael, handboek / register.

Matteren, moeten maken.

Maxime, het grootste of principaalste point.

Memorie, gedenkenisse.

Mentie maken, vermelden.

Meubelen, roerende Goederen.

Mise de fait, handeling van Regte.

Miserábel, hatybig / jammerlijk.

Miserie, hatybigheyt.

Missive, eenen Send-brief.

Mixie, gemengde saken.

Mollesteren, kwellen.

Monopolie, oploop of myterye die de Kooptleden
doen van hunne Goederen / om deselve voor eenen
gesette prijs en niet minder / dan sy onder malkan-
deren gesloten hebben te verkopen.

Motyf, beweegsel / beweegreden.

Multipliceren, vermenigvuldigen / vermeerderen.

Mulcteren, straffen.

Municiperen, Burger-regt geven.

Munieren, bewaren / beschermen.

Munimenten, bescheyd / dienende tot bescherminge
van ymands regt.

Murmureren, knozren / mozzren.

Mutilatie, verminkinge van eenige leden.

N.

Namptiseren, oplossen / verschieten / gelijk men by

prohibisie en onder cautie eenige somme of Goederen
op of boozt's hzengt.

Nampt of Namptifement, 't gene also opgebzagt woꝝd.

Narreren, verklaren / vertellen.

Neceffiteren, nodigen.

Neceffiteyt, nood / gebzeft.

(mag.

Negatyf, 't geen men booz leugenagtig ontkennen

Negotiëren, beschikken.

Negligent, onagtsaam.

Negligentie, onagtsaamhēd.

Neutre, nog d'een nog d'ander.

Neutraliteyt, onsbidighēd.

Nihilipenderen, versnaden / booz niet agten.

Notaris, een Schryver die der Menschen handel-
gen ter toekomender gedenkenisse schryft.

Noteren, opschryben ter helwaarnisse.

Notitie, opschrybinge / kennisse.

Notule, 't geschryft by den Notaris geschreven.

Nul, van geender waarden / niets.

Nulliteyt, 't geene niet met allen te gebieden heeft.

O.

Obediëren, onderdanig wesen.

Obligeren, verbinden.

Obligatie, verbintnisse / spzuntende uyt eenige Con-
tracte of schuld.

Obscur, donker.

Observeren, onderhouden.

Obsteren, letten / verhinderen.

Obtineren, verwerben / verkrugen.

Obveniëren, te gemoete komen / verhoeden.

Objiciëren, letten / boozwerpen om te beletten.

Occasioneren, veroozsaken.

Occasie, oozsakt.

(men.

Occuperen, innemen / bekommeren / in gedagte ko-

Octroyeren, toelaten / gunnen / consenteren.

Octroy, toelatinge.

Omitteren, agterlaten / versuymen.

Omissie, bergtelheid / versuyntghet.

Opereren werken.

Operatie, kragt / werkinge.

Opinieren, meynen.

Opinie, 't goeddenken ofte meyninge.

Opponeren, berwerben / tegenstellen.

Oppositie, berwerbings / tegenstellinge.

Oppresseren, verdrukken.

Oppressie, verdrukkinge.

Optie, keure / koesinge.

Ordineren, beschikken / bestellen.

Ordinaris Regter, is den Regter daar men hoort hoort
in Regte betrokken te worden / of Competentia
Regter.

Ostenteren, tonen.

P.

Pandecta, een Boek dat allerley dingen in 't gemeyn
begrijpt of inhoud / gel. h. 't Boek Digestorum.

Partialiteit, partyschap / twyftigheyt.

Patent openlyk / blykelyk.

Patenten, opene Boeken.

Parricida of Parricida, die Vader / Moeder / Broeder /
Suster / of ymand van synen Bloede gedood heeft.

Participeren, mede delen.

Particulier, bysondere.

Pensionaris, een huurder of loontreffend raadsman.

Peremptoir, dat de sake heel te niet doet.

Perfect, volkomen.

Permitteren, toelaten.

Permuteren, verhandelen / wisselen.

Perpetreren, kwaad doen.

Perpetuëlyken, eeuwiglyken.

Persevereren, volstandig uytblyven.

Personeel, dat elk Mensch eygentlyk aan gaat.

Pertinent, behoortlyken.

Perturberen, verstoren.

Peritoire actie, een sake die in den grond geintenteert
wordt.

Pervers, verkeerd

Policie, 't gemeyn Stads-regt / of Insettinge van le-
den.

Ponderen, wegen / overwegen / bekieken / schatten.

Portie, deel.

Poseren, sijn saken by articulen stellen.

Positif, settelijk / 't gene men behoort te setten / ofte
weerdig ingesteld te werden.

Possideren, besitzen.

Posthumus of Postumus, een kind dat na de dood van
sijn Vader geboren is.

Postponeren, naar stellen / agter stellen.

Postuleren, begeren / in regte eyschen / verholgen.

Postremo, ten lesten.

Practiseren, in regte handelen.

Practesyns, in regte handelen / als Advocaaten / Pro-
cureurs en diergelijke.

Practyque, handelinge of oeffeninge in regte.

Precaveren, behoeden.

President, voozgaande.

Presideren, beletten.

Precesie, beletsel.

Precisen-teyt, gesetten-teyt.

Precieux, kostelijk.

Predicessieur, voozsate.

Preëminentie, hoogheyt / te bobenganinge.

Preferentie, voozdeel.

Prefigeren, beschenden / bagstellen.

Prefix, dat beschenden is.

Prejudiceren, beschadigen / agterdeel doen.

Premature, te vooeg / vooen tijds.

Premiditeren, vooz bedenken.

Premitteren, voozsenden.

Prerogatif, voozdeel / voozregt.

- Prescriberen, voorschrijven.
 Presumeren, vermoeden / vooz hem nemen.
 Pretenderen, eischen.
 Preteriëren, voozby gaan / niet versten by Testament.
 Pretext, deksel / schynfel.
 Preveniëren, verrassen.
 Priseren, de waarde seggen.
 Priveren, ontnemen / ontfetten / beroben.
 Privilegie, een bysonder behulpelyk Regt.
 Proberen, beproeven / betwysen.
 Procederen, af komen / in regte te handelen of
 vooztbaren.
 Proclameren, uyt-roepen / voozt-roepen.
 Procreren, teling / vooztteling / baren.
 Procureren, bezoegen / verholgen / ueneerstigen.
 Procureur, die de sake bezoegt.
 Procuratie, bezogginge / of het bescheyd dat de No-
 taris daar toe maakt.
 Procuratie ad lites, om 't Proces te verholgen.
 Procuratie ad negotia, om eenige sake te beschikken.
 Prodigneren, voozhzengen / verdoen / verkwisten.
 Prodigne, kwist-goed.
 Produceren, byhzengen / getuygen / leyden.
 Prohiberen, verbinden.
 Projiciëren, voozwerpen.
 Prolix, lang / bzeet / wjt.
 Prolongeren, verlengen.
 Promoveren, voozbieren / ymand vooz eenen anderen
 ergens toe helpen.
 Pronunciëren, uytspzeken / bonnis geben.
 Prophaneren, eenige Kerken of Tempels bederven
 ofte schandaliseren.
 Proportioneren, vergelyken.
 Proposeren, vooznemen / voozstellen / of laten dunken.
 Prorogeren, uytstellen / verlengen.
 Propogatie, verlenginge.

Proprietaris, eygenaar of Heer van de Goederen.

Proprieteit, eygenschap.

Proſcriberen, berſenden / beragten / of openbaarlijk
verdoemen.

Proſequeren, geburiglyken verſolgen.

Protegeren, beſchermen / behoeden.

Protectie, beſcherminge.

Protecteur, beſchermer.

Proteſteren, openbaarlyken betuygen / beroepen
hoorrecht.

Protocol, betwoop-doek / daar men iets van te boren
inne ſchryft of optekend.

Provoceren, uytpeffen / verwekken / appelleren.

Publiceren, openbaren / verkondigen.

Publicq, openbaar.

Purge, onſchuldig.

Purgeren, onſchuldigen / reynigen.

Purificeren, reyn maken.

Purificatie, reynmakinge.

Q.
Qualificeren, hoedartig maken.

Qualificatie, hoedanigmakinge.

Qualiteit, hoedanigheyt / gedaante / aangaang of
geleghentheyt.

Quantiminoris, een Actie die geintendeerd word als
iets te veel gekogt is / of boven de waarde / by
betwelke men verſoekt reſtitutie van de Penningen
daar voor gegeven / met preſentatie van 't gekogte
Goed te reſtitueren.

Quanti plurimi, daar by verſoekt men ſo veel meer
als bebonden ſal werden hem toe te komen.

Quantiteit, grootheyt.

Quarte, vierde-deel.

Querelle, klagte.

Queſtie, een vrage / geſchil.

Quitoren, klagt-ſchelden.

Quitantie, **hoofschelding.**

Quohier, of Cohier, eenig **Reken-boek.**

Quote, **deel.** Quoteren, **tekenen / tellen / deelen.**

Quotiferen, **schatten.** Quotifatie, **schattinge.**

R.

Raderen, **uitschabben.**

Rasure, **uitschabbinge.**

Rapelleren, **wederroepen.**

Rapporteren, **overbrzngen.**

Rapport, **aanbrznging / overbrzagt / besehend.**

Rapt, **schaking / roof.**

Rate, **vast / seker / stijf / gelegentheid.**

Ratificeren, **van waarden houden.**

(Wijf.

Ravestissement, **onderlinge makinge tuffen aldan en**

Recapituleren, **in hoft vertellen / ofte vertrekken het
geene eens gedaen is.**

Recapitulatie, **vertellinge in 't hoft van 't voorgebaan.**

Recepte, **eenen ontfang.**

(is.

Reciprocq, **wederkerende van daar 't heen gekomen**

Recreatie, **'t gebzuyk van de sake ofte goeden daar**

kwestie om is / so lange 't Proces duurd.

Reconciliëren, **versoenen.**

Renconveniëren periph, **eyffen wederomme als ver-
waardere.**

Reconvenientie, **wederom-eyffchinge.**

Recuil, **stet Motyf van Regte, een schikkinge.**

Redigneren, **stellen / wederom brzngen.**

Redimëren, **lossen / verlossen.**

Refereren, **hem gebzagen / herhalen.**

Relatie, **verhalinge.**

(brzngen.

Reformeren, **verbetteren / t'sjinder gedaante weder**

Refuseren, **wegeren.**

Refuteren, **verwerpen.**

Register, een **Casel** daar in men vind alle wat in het
Boek geschreben staat.

Reintegreren, **vernieuwen / wederom in staat stellen.**

Rei-

- Reiteren, herhalen / herboen.
 Relaxeren, ontlaan.
 Releveren, ontlossen.
 Relevement of enlèvement, antheffinge.
 Remedie, behulp.
 Remitteren, overmaken / kwijtgeschelden.
 Remis, kwijtgescheldinge.
 Remuneren, vergelden / wederfenden.
 Renoveren, Renouvelleren, vernieuwen.
 Renunciëren, verwerpen.
 Renvoyeren, wederfenden.
 Repareren, herstellen / schade oprechten.
 Representeren, vertoonen / betuigen.
 Reprocheren, getuingemisse / wederleggen.
 Repromitteren, weder beloven.
 Repromissie, weder belofte.
 Republyque, 't gemeen wesen / 't gemeen profyt ofte
 welbaard van de Stad.
 Repudiëren, verlaten / verlaten / af scheyden.
 Reputeren, agten.
 Reputatie, agtinge.
 Requieren, begeeren.
 Requisite, begeerte.
 Rescriberen, wederfchryven / antwoorden.
 Rescriptie, antwoording.
 Rescinderen, bryken / te niete doen.
 Reserveren, behouden / uythouden / met den ande-
 ren bewaren / agterwaards houden.
 Reservatie, uythoudinge / bewaringe.
 Resideren, wonen.
 Residentie, wominge.
 Resigneren, verlaten / weder geven / opdzagen.
 Resignatie, wedergevinge / opdzaginge.
 Resolveren, ontbinden / ontfligten / ofte raden.
 Respecteren, aanzien.
 Respect, het aanzien ofte oorzaak.

Resisteren, weerspannig sijn.
 Resistentie, weerspannigheyt.
 Responderen, antwoorden.
 Restablissieren, wederom in staat stellen.
 Restablissement, wederoprengtinge / herstellinge.
 Reste, overblijffel.
 Restituieren, weder geven.
 Restitutie, weder gevinge.
 Restringeren, verbangen,
 Restrictie, verbangenisse.
 Resumeren, hernemen / herhalen.
 Resumptie, herneminge / herhalinge.
 Retarderen, verhinderen / beletten / veragteren.
 Retardatie, veragteringe / beletsel.
 Retineren, verhoeden / onthouden.
 Retracteren, vermaken / wederom verhandelen / of
 te wederroepen.
 Retroacte, 't geene naar gedaan / of leest gedaan is.
 Reveleren, ontbekken.
 Revideren, herzien.
 Revisie, herzieninge.
 Revoceren, wederroepen.
 Revocatie, wederroepinge.
 Reüs, verweerdereffe.
 Rejiceren, verwerven.
 Rigueur, weerdheyt / straffheyt.
 Regoureux, weerd / straf.
 Ruineren, bederven.
 Ruine, bedervenisse.

S.

Sacrilegie, Kerck-roof / Kerck-diefste.
 Saisie, heft.
 Salaris, dienst-geld.
 Salveren, behouden / beschermen.
 Saluratie, bescherminge.
 Salut, saligheyt.

- Satisfactie, bolboeninge.
 Sauvegarde, 't behoud van den Prins.
 Schandale, beschamen / ergernis.
 Schandaliseren, ergeren / aanstaat geben.
 Secluderen, huyten sluyten.
 Seclusie, huyten sluytinge.
 Secret, afgescheyden / heymelick / verholen.
 Secretaris, die heymelicke dingen schryft.
 Seditie, oploop / beroerte onder de gemeente tegen
 de Overheid.
 Senatus consultus, den Oversten Raad.
 Sensible, sijnlike / gevoeligken / verstandelicken.
 Sequestie, afscheyden dooz d'een en d'ander.
 Sententie, 't gekupsde Donnisse.
 Signifieren, betekenen / laten weten.
 Sicaria lex, een Wet op de Dood-slayers / Moord-
 berg / en Fensju-gebers.
 Simuleren, beynsen / bewimpelen.
 Simulatie, beynsinge.
 Singulier, besondere / uytneementlike.
 Sinistelyk, loostyk / bedriegelicken.
 Situeren, stellen in rechte / ymand vertonen of haer
 komen.
 Situatie, stellen / gesteltenisse / stand / gelegentheyt
 of eygenschap eender plaats.
 Solemniseren, vieren / Feest-houden.
 Solemniteyt, Hoogtyd / Feest.
 Solliciteren, versoeken / aansoeken.
 Sollicitatie, de versoekeinge.
 Solvent, ymand die magtig is sijn schuld te betalen.
 Solveren, ontbinden / verlossen / betalen / pagen.
 Sommeren, manen / afzoeken.
 Sommative, maninge.
 Sommare, of sommierlyk, heymelick / met hoete woord.
 Sorteren, uytsonderen.
 Souverain, Overste / Opperste.

Specialyken, bysondere.

Specificeren, in 't bysondere verklaren.

Speculatie, opmerkinge / bespeuren.

Stateren, doen staan blijven / houden staan / opschot-^(ten)

Statueren, instellen / vast stellen / willekeuren.

Statuyten, instellingen / landwetten.

Stileeren, de practyk ingeben of doen verstaan.

Styl, 't gebzuyk of manier van doen van de Practic-
sing.

Stipuleeren, toezeggen / beloven.

Strictelyken, eugentlyken / scherpelyken / nauwoelyken.

Subalterne Rechters, sijn Begters die ten disjunctie
onder de Magistraat staan / als die van de Laken-
halle / Wees-kamer / ende andere.

Subject, onderwerpen / grond.

Cas subject, de materie principaal.

Submitteren, hem onderjetten / of ten geseggen van
eenen anderen dzagen.

Subroneren, heimelyk toe maken / om ymand te
bedzielen.

Subrepte, heimelyke onttrekkinge of steellinge.

Subreptis obreatis, valschelyk met bedrog of op on-
waaragtig te kennien geven iet verkrigen.

Subsidie, hulpe / onderstand.

Subsisteren, onderstaan / t'samen staan.

Substantie, wesentlykheyt / selstandighheyt.

Substitueren, ymand in sijn stede stellen.

Substituyt, die in ymands stede gesteld is.

Substractie, afstrekkinge.

Subveniēre, te hulpe komen.

Subverteren, ommekereen / verwoesten / vernielen.

Succarſie, verstorringe.

Subvirguleren, onder roeden of strepen.

Succederen, in de Goederen van ymand by versterffe-
nisse komen.

Successie, versterffewisse / verval.

- Succumberen, onder liggen / de neederlaag hebben.
 Suffisant, magtig / ofte seker genoeg.
 Superieus, **W**ohen-sang.
 Supercederen, ophouden / laten staan.
 Supplieeren, volmaken / 't gebreuk voldoen.
 Suppliant, ootmoedige bidder.
 Suppliante, versoekster / smeekster.
 Supplicatie, ootmoedelijke biddinge / **R**egueste.
 Suppliceren, ootmoedelijken bidden.
 Supposeren, onderfetten.
 Suranneren, over-jaren / verjaren.
 Surrogeren, in de plaats stellen / plaats vullen.
 Suspenderen, ophangen / twyffelagtig houden.
 Suspens, twyffelagtig.
 Suspiceren, vermoeyen.
 Sultineren, staande houden / hynnen / betweeren.
 Syndicalen, **S**eynd-scheyen / gemagtigde **W**ohen.
 Synodael, **K**erk-bergaderlijst.
 Synode, vergadering / **O**pper-**K**erken-raad.
 T.
 Tabellioenen, **N**otarissen of openbare schryvers.
 Tacite, swygende / al heymelijken.
 Taxeren, schatten.
 Teneur, d'inhoud of begryp van de reden.
 Tergiversatie, aarseling / uytblugt.
 Tergiverseren, aarselen / agter uyt deynsen.
 Termiteyt, dwaasheid / vermetelheid.
 Termineren, eynden / besligten / uytten.
 Termyn, bepaling / gesette tyd.
 Testament, uytterste wille / verband.
 Testateur, een **M**aan die **T**estament maakt.
 Testatrice, een **W**rouw die **T**estament maakt.
 Testeren, **T**estament maken / betungen.
 Text, den sin.
 Titule, opschrift / bynaam of eernaam.
 Toleren, verdragen.

Tractaat, begryp van eenige handel of schyft.
 Tracteren, handelen / ofte onbertwinden.
 Traduceren, Translateren, oversetten / van de eene
 Tale in de andere setten.
 Traductie, Translatie, oversettinge.
 Tranquilliteyt, stilligheyt / gerustheyt.
 Transfereren, over dzagen / over setten.
 Transfactie, overgeving / verbzag.
 Transformeren, gebaante veranderen / verbzamen.
 Transporteren, opdzagen / overleveren.
 Tributyt, tol / schattinge.
 Triumpheren, seggenpalen.
 Troubel, hergeet / onklaar.
 Tumult, oproer / oploop / geraas.
 Tuteur, Doogd / Alomber.

V.

Vacantie, ledigheyt / gerechts stilstand.
 Vacant, ydel / onbedient.
 Vagebond, ledig-ganger / land-looper.
 Valetudinair, siekelyk / swak.
 Valeur, waarde / prijs.
 Valideren, gelven.
 Vehement, kragtig / geweldig.
 Vendiceren, hem toeschryben ofte eynen.
 Ventilieren, wannen / reben sften / windelen.
 Venditie, verkoping.
 Verbael, vertellen / verhaal.
 Verbaliseren, mondeling verhalen.
 Verificeren, waar maken.
 Veritabel, wateragtig.
 Vermiljoen, Berg-rood.
 Verseren, verkeren / seffenen.
 Vexatie, kwelling / moeyten.
 Vexeren, kwellen / plagen.
 Vice-Admiraal, Onder-Flot-heer / Onder-Zee-
 Oberste.

Viceroy, Onder-koning.
Vigeren, kragt hebben / kloepen.
Vigour, sterkte / kragt. Vill, slegt / gierig.
Vilipenderen, beragten / versmaden.
Violeren, berkragten / schenden.
Violentie, berkragtinge / schendinge / geweld.
Visitatie, besoeeking.
Visiteren, ondersoeken / besigtigen.
Vitupereren, lasteren / betragten / versmaden.
Vacatie, beroep.
Vaceren, roepen / beroepen.
Vocifiteren, krynren / schzeuwen.
Volumen, een deel zenes gantschen Boeksz.
Voluntairen, byzwillige / gewillige.
Vulgair, gemeen / slegt.

U.

Umbrage, schaduw.
Unanim, eenmoedig / eendzagtig.
Unieren, vereenigen.
Universeel, algemeen.
Uniyersiteyt, Land-school / Hooge-school.
Urinael, pis-glas.
Usantie, gebzunk.
Uferen, gebzunken / verslyten.
Usurier, woekenaar.
Usurpateur, besitter tegen regt.
Usurperen, besit nemen / gebzunken / misbzunken.
Utiliteyt, nut / nuttigheyt.
Util, nut / boozdeelig.

W.

Waarderen, kennisse van de waarde geben / besigtigen.
Waarschap, weernisse / gerand / belofte van ont-hessnisse.

Z.

Zodiak, taan-rond / teken-siring.

Het School-Gebed.

O Heere! gy die daar sijt des Wijsheys fonteyne /
Wilt onsen Geest verlichten en ons verstand /
d'Welk van hen selfs duyster is en onreyn /
Bevestigt onse Memorie dooz uw sterke hand /
Om wel t'onderhouden 't geene in ons is geplant :
Stoet in ons dynen Geest / die ons maakt bekwaame /
Dat wy neerstigheyt toonen om wel te leeren; want
Van sullen wy toe nemen in deugdelyke fame /
En wat Leeringe onse Herten sal werden aangename /
Geest dat wy die besteden tot dyne ere :
En so gy den ootmoedigen belooft eersame /
Wijsheyt / en den hobaardigen beschaamtheyt seere /
Verootmoedigt van onse Herten langh so meere /
Op dat wy ons onderdanig mogen begeben /
Eerst dyne Majesteyt / daar na onsen Overheere /
Die ons onderwijst tot een eerbaaryk leven /
Dat wy ons so bereyden ter deugd verheben /
Tot dat wy ons dagen eynden / na dijn gebieden ;
Dooz Jesum Christum moet het al geschieden.

Waarschouwinge aan de Ouders.

Pennst dog / gy Godbzugtige Ouders! hal eeren /
Wat soz en toefigt gy schuldig sijt om dzagen
Over uwe kinderen / om die wel te doen leeren /
Of gy sult u daar van te spade beklagen :
En gy sult van Godt den Heere in uwa' leste dagen /
Scherpelyk van onagtsaamheyt gerozrigeerd sijn /
Als ons leben generalyk sal ge-examineerd sijn.

Lesse aan de Kinderen.

Gy kind'ren / merkt / leerd end' verstaat /
Meemt waar den tyd die gy ter Scholen gaat /
Want doet gy 't niet / so sult gy het beklagen
Als het te laat werd / in uwa' Oude dagen.

**De Ouders behooren haar te klooijte
naar het vermogen in 't onderwysen harer
Kinderen.**

Klooijt u Conscientie tegens Godt den Heere /
Gy vzoome Burgeren alhier geseten /
En doet uwo Kinderen stigten in deugd en eere /
Laatse boozal onderwysen in den Pennen-secreten /
En alle edele Konsten doet haar ook wieten /
Daar dooz sy mogen tot staat en eere komen /
Want desen Rijckdom en werd haar nimmermeer ge-
nomen.

Neemt een Exempel aan de Mieren.

Kijst uyt den slaap van onachtsaamheyt groot
Gy trage Jongers / nog in konst niet erbaren :
En gy alle die met eeren wild winnen u Wrood ;
Leerd Lesen en Schryben in u jonge Jaren :
En wild aan de Penne / Geld nog arkeyd sparen :
Want de Ongeleerde moet booz de Geleerde nppen :
Als de Geleerde spzeekt / moet de Ongeleerde swngen.

Mal Moercken / Mal Kindcken.

Deele Vaders en Moeders sijn so mal met hare
Kinderen /
Hoozd toe watse tegen de School-meesters gewagen :
Meester en bekijst mijn kind niet / 't mocht hem hin-
deren :
't Is nog jong en teer / en 't mag geen Woorzen ver-
bzagen /
't Heeft ook nog om te leeren veel Jaren en Dagen ;
Geest mijn kindcken dog sijn Willeken ; seggen sy /
erzesse :
Datse in een Jaar niet en leeren / dat leeren sy in
Sesse.

Het Duitse en Luffe-Betal.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25			
26	27	28	29	30	31	32	33	34					
35	36	37	38	39	40	41	42	43					
44	45	46	47	48	49	50	60	70	80				
90	100	500	1000										

Tafel van Multiplicatio.

2 maal	<table border="0"> <tr><td>2</td><td>4</td></tr> <tr><td>3</td><td>6</td></tr> <tr><td>4</td><td>8</td></tr> <tr><td>5</td><td>10</td></tr> <tr><td>6</td><td>12</td></tr> <tr><td>7</td><td>14</td></tr> <tr><td>8</td><td>16</td></tr> <tr><td>9</td><td>18</td></tr> </table>	2	4	3	6	4	8	5	10	6	12	7	14	8	16	9	18	4 maal	<table border="0"> <tr><td>4</td><td>16</td></tr> <tr><td>5</td><td>20</td></tr> <tr><td>6</td><td>24</td></tr> <tr><td>7</td><td>28</td></tr> <tr><td>8</td><td>32</td></tr> <tr><td>9</td><td>36</td></tr> </table>	4	16	5	20	6	24	7	28	8	32	9	36	7 maal	<table border="0"> <tr><td>7</td><td>49</td></tr> <tr><td>8</td><td>56</td></tr> <tr><td>9</td><td>63</td></tr> </table>	7	49	8	56	9	63
		2	4																																				
		3	6																																				
		4	8																																				
		5	10																																				
		6	12																																				
		7	14																																				
		8	16																																				
		9	18																																				
4	16																																						
5	20																																						
6	24																																						
7	28																																						
8	32																																						
9	36																																						
7	49																																						
8	56																																						
9	63																																						
3 maal	<table border="0"> <tr><td>3</td><td>9</td></tr> <tr><td>4</td><td>12</td></tr> <tr><td>5</td><td>15</td></tr> <tr><td>6</td><td>18</td></tr> <tr><td>7</td><td>21</td></tr> <tr><td>8</td><td>24</td></tr> <tr><td>9</td><td>27</td></tr> </table>	3	9	4	12	5	15	6	18	7	21	8	24	9	27	5 maal	<table border="0"> <tr><td>5</td><td>25</td></tr> <tr><td>6</td><td>30</td></tr> <tr><td>7</td><td>35</td></tr> <tr><td>8</td><td>40</td></tr> <tr><td>9</td><td>45</td></tr> </table>	5	25	6	30	7	35	8	40	9	45	8 maal	<table border="0"> <tr><td>8</td><td>64</td></tr> <tr><td>9</td><td>72</td></tr> </table>	8	64	9	72						
		3	9																																				
		4	12																																				
		5	15																																				
		6	18																																				
		7	21																																				
		8	24																																				
		9	27																																				
		5	25																																				
6	30																																						
7	35																																						
8	40																																						
9	45																																						
8	64																																						
9	72																																						
		6 maal	<table border="0"> <tr><td>6</td><td>36</td></tr> <tr><td>7</td><td>42</td></tr> <tr><td>8</td><td>48</td></tr> <tr><td>9</td><td>54</td></tr> </table>	6	36	7	42	8	48	9	54	9 maal	<table border="0"> <tr><td>9</td><td>81</td></tr> </table>	9	81																								
				6	36																																		
				7	42																																		
				8	48																																		
				9	54																																		
				9	81																																		
				10 10 100.																																			